

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wstęp do pracy socjalnej 2 Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Praca socjalna	Cykl dydaktyczny 2023/24
Specjalność -	Kod zajęć 24PSOS.12P.06914.23
Jednostka organizacyjna Wydział Socjologii	Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia pierwszego stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Profil studiów profil ogólnoakademicki	
Koordynator zajęć	Marcin Hermanowski
Prowadzący zajęcia	Marcin Hermanowski
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin • Ćwiczenia: 15, Zaliczenie z oceną
	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Prezentacja podstawowych pojęć z zakresu pracy socjalnej, pomocy społecznej, makrospołecznych uwarunkowań pracy socjalnej oraz zagadnień metodologicznych
C2	Przedstawienie wiedzy dotyczącej istoty pracy socjalnej i pomocy społecznej, ich koncepcji oraz kierunków rozwoju w różnych warunkach społecznych i sytuacjach problemowych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów pomocy społecznej.
C3	Rozwinięcie zdolności charakteryzowania i rozróżniania form, zadań i funkcji pracy socjalnej i pomocy społecznej na tle zachodzących zmian społecznych.
C4	Rozwinięcie umiejętności dotyczących rozpoznawania, wskazywania i stosowania procedur diagnostycznych a w szczególności zbierania informacji o kliencie, problemie, dokonywania oceny problemu, zawierania kontraktu socjalnego, opracowania programu działania, stosowania różnych form interwencji socjalnej.
C5	Zdobycie umiejętności stosowania narzędzi pracy socjalnej i technik interwencyjnych oraz ćwiczenie umiejętności niezbędnych w różnych etapach procesu interwencji socjalnej, będące przygotowaniem do 4 tygodniowej praktyki zawodowej w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Definiuje podstawowe pojęcia z zakresu pracy socjalnej i pomocy społecznej	PSO_K1_W01, PSO_K1_W03, PSO_K1_W08	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
W2	Charakteryzuje pracę socjalną jako naukę i działalność praktyczną, rozróżnia pracę socjalną od pomocy społecznej	PSO_K1_W01, PSO_K1_W02, PSO_K1_W03, PSO_K1_W06, PSO_K1_W08	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
W3	Potrafi nazwać i scharakteryzować koncepcję funkcjonowania społecznego, strategię rozwiązywania sytuacji problemowych i formy pracy socjalnej	PSO_K1_W01, PSO_K1_W02, PSO_K1_W03, PSO_K1_W04	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
W4	Wymienia cele, zadania i umiejętności pracownika socjalnego oraz pełnione przez niego role zawodowe	PSO_K1_W01, PSO_K1_W03	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Rozpoznaje, nazywa i charakteryzuje obszary pracy socjalnej	PSO_K1_U01, PSO_K1_U02, PSO_K1_U11	Kolokwium ustne
U2	Samodzielnie formułuje diagnozę społeczną w odniesieniu do jednostki i rodziny, opracowuje projekt interwencji socjalnej w ramach podstawowych zadań pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej.	PSO_K1_U01, PSO_K1_U02, PSO_K1_U03	Kolokwium ustne
U3	Prawidłowo dobiera sposoby i formy interwencji socjalnej oraz formy pomocy i rodzaje świadczeń w odniesieniu do występujących potrzeb klientów pracownika socjalnego	PSO_K1_U01, PSO_K1_U03	Egzamin ustny, Kolokwium ustne

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U4	Potrafi wykorzystać i zastosować w praktyce podstawowe instrumenty pomocy społecznej – Ustawę o pomocy społecznej i wywiad środowiskowy.	PSO_K1_U01, PSO_K1_U05	Kolokwium ustne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Ma świadomość i otwartość na rozumienie problemów funkcjonowania społecznego jednostek i rodzin i konieczności organizowania działań pomocowych w ramach polityki społecznej państwa, samorządów wszystkich szczebli, organizacji pozarządowych, środowisk zawodowych pomaga czy, a w szczególności systemu wsparcia społecznego	PSO_K1_K01, PSO_K1_K02, PSO_K1_K04, PSO_K1_K05	Egzamin ustny, Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Definiowanie pracy socjalnej, jej cele, funkcje, formy i zadania	W1, W2	Wykład, Ćwiczenia
2.	Tożsamość pracy socjalnej, jej rodowód i istota, uniwersalne zasady. Praca socjalna jako zawód i profesja, superwizja i ewaluacja w pracy socjalnej	W1, W2, W4, U1, U4, K1	Wykład
3.	Pojęcia: „pomoc” i „opieka” w pracy socjalnej. Budowanie relacji w procesie pomagania.	W1, W2, U1, U4	Ćwiczenia
4.	Interdyscyplinarny charakter wiedzy w pracy socjalnej, wykorzystanie teorii nauk humanistycznych w pracy socjalnej	W2, W4, U3	Ćwiczenia
5.	Teoria systemów społecznych i praktyka pracy socjalnej w ujęciu systemowym.	W1, W2	Wykład
6.	Problem, sytuacja problemowa, „wyuczona bezradność”, koncepcja „rozwiązywania problemów”, koncepcja „radzenia sobie” w pracy socjalnej	W1, W2, U2	Wykład, Ćwiczenia
7.	Pojęcie i charakterystyka systemu wsparcia społecznego oraz zasady diagnozowania systemu wsparcia społecznego i miejsce pracownika socjalnego w tym systemie	W1, W2, W3, W4, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
8.	Obszary stosowania pracy socjalnej	W4, U1	Wykład
9.	Osobowość zawodowa pracownika socjalnego. Sylwetka zawodowa pracownika socjalnego zatrudnionego w pomocy społecznej, zakresy czynności i odpowiedzialności służbowej, przywileje pracowników socjalnych, status zawodowy	W2, W3, W4, U1, K1	Wykład, Ćwiczenia
10.	Sektor pozarządowy pomocy społecznej. Koordynacja działań w pomocy społecznej. Zasada subsydiarności. Porównanie różnic i podobieństw sektora państwowego i pozarządowego pomocy społecznej	W1, U3	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
11.	Poznanie sposobów interwencji socjalnej, metod i technik rozpoznawania potrzeb stosowanych w pomocy społecznej oraz narzędzi pracy pracownika socjalnego – tzw. warsztatu pracownika socjalnego	W1, W2, W3, W4, U1, U3	Wykład, Ćwiczenia
12.	Role zawodowe pracowników socjalnych w perspektywie socjologicznej i w perspektywie pracy socjalnej, dylematy etyczne w pracy socjalnej, podstawowe role interwencyjne	W3, W4, U3	Wykład
13.	Analiza kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego. Inscenizacja rodzinnego wywiadu środowiskowego. Analiza kwestionariusza kontraktu socjalnego	U2, U3	Wykład, Ćwiczenia
14.	Formułowanie diagnozy społecznej i opracowywanie projektu działania socjalnego wraz z zastosowaniem poznanych form świadczeń	U2, U3	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład konwersatoryjny, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa, Praca w grupach
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	<p>Odpowiedzi na pytania oceniane są wg skali:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bardzo dobry (bdb; 5,0): znakomita wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: wyczerpująca odpowiedź na trzy pytania zadane podczas ustnego egzaminu; • dobry plus (+db; 4,5): bardzo dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne wyczerpująca odpowiedź na co najmniej dwa pytania, dobra odpowiedź na jedno pytanie zadane podczas ustnego egzaminu; • dobry (db; 4,0): dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: wyczerpująca odpowiedź na co najmniej jedno pytanie, dobra odpowiedź na pozostałe pytania zadane podczas ustnego egzaminu; • dostateczny plus (+dst; 3,5): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale ze znacznymi niedociągnięciami: dobra odpowiedź na co najmniej jedno pytanie, dostateczne odpowiedzi na dwa pozostałe pytania, • dostateczny (dst; 3,0): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale z licznymi błędami: dostateczne odpowiedzi na zadane trzy pytania, • niedostateczny (ndst; 2,0): niezadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: błędne, nieprecyzyjne odpowiedzi na zadane trzy pytania.

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	<p>Na ocenę końcową z konwersatorium składa się ocena z kolokwium ustnego (2/3) i aktywność podczas zajęć (1/3) - oceniania każdorazowo po zakończeniu zajęć</p> <p>Ocena z kolokwium ustnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bardzo dobry (bdb; 5,0): studentka, student posługuje się odpowiednim (naukowym) słownictwem, unika spekulacji i podpierania się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, • dobry plus (+db; 4,5): studentka, student umie zastosować odpowiednie (naukowe) słownictwo, unika spekulacji i minimalizuje podpierania się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód jest poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, • dobry (db; 4,0): studentka, student umie zastosować odpowiednie (naukowe) słownictwo, unika spekulacji, możliwe drobne uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, • dostateczny plus (+dst; 3,5): studentka student umie zastosować odpowiednie (naukowe) słownictwo, unika spekulacji, możliwe uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, • dostateczny (dst; 3,0): możliwe uchybienia w stosowaniu odpowiedniego (naukowego) słownictwa, możliwe uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, • niedostateczny (ndst; 2,0): poważne błędy merytoryczne w wypowiedzi, <p>Ocena aktywności odbywa się podczas każdego z zajęć – osoby aktywne otrzymują dodatkowy punkt. Wnoszone treści powinny być adekwatne i merytoryczne poprawne. Aktywność jest oceniana po każdym zajęciu i może podnieść ocenę końcową z konwersatorium o pół stopnia.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Becelewska J., Wsparcie emocjonalne w pracy socjalnej, Katowice 2006
2. Beckett C. Podstawy teorii dla praktyków pracy socjalnej, Warszawa 2010.
3. Berne E., W co grają ludzie. Psychologia stosunków międzyludzkich, Warszawa 2007
4. B. Dubois, K.K. Miley, Praca socjalna , t.1,Warszawa 1996
5. Frysztacki K. (red.), Praca socjalna. 30 wykładów. Warszawa 2019.
6. Kaźmierczak T., Łuczyńska M., Wprowadzenie do pomocy społecznej. Warszawa 1996.
7. Kotlarska-Michalska A., Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej, Poznań 1999.
8. Z. Nęcki, Komunikowanie interpersonalne, Wrocław 1992
9. Nocuń A., Szmagałski J. Podstawowe umiejętności w pracy socjalnej i ich kształcenie, Warszawa 1996.
10. Otrębska-Popiołek K., Psychologiczna tematyka przyjmowania i udzielania pomocy, Katowice 1991
11. de Robertis C., Metodyka działania w pracy socjalnej, Warszawa 1996.
12. Skidmore R., Wprowadzenie do pracy socjalnej, Warszawa 1996
13. Sutton C., Psychologia dla pracowników socjalnych, GWP, Gdańsk 2004
14. Wódcz. K., Praca socjalna w środowisku zamieszkania, Warszawa 1998.

Dodatkowa

1. Krasiejko I., Ciczowska-Giedziun M. (red.) Praca socjalno-wychowawcza z rodziną w ujęciu wybranych koncepcji, Warszawa 2016
2. Duda M., Rybka I., Kaszyński H. Etyka pracy socjalnej w filozofii spotkania i dialogu, Kraków 2017.
3. Grewiński M., Skrzypczak B. (red.), Superwizja pracy socjalnej. Warszawa 2014 publikacja w wolnym dostępie.
4. Lisowski A. Badanie potrzeb społecznych, Warszawa 1996, Rozdz. 1, 2 i 4, s. 11-38, 39-67, 89-130.
5. Stewart J. (red.), Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi, Warszawa 2002
6. Szatur-Jaworska B. (red.) Ewaluacja w służbach społecznych, Warszawa 2010, publikacja w wolnym dostępie.
7. Trawkowska D., Portret współczesnego pracownika socjalnego. Studium Socjologiczne, Katowice 2006.
8. Trawkowska D., „Działania pozorne w pracy socjalnej. Przypadek i przypadłość pracy socjalnej. „Problemy Polityki Społecznej”, 10/2007.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	15
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie do egzaminu	30
Przygotowanie do zajęć	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PSO_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wspierania, inicjowania i realizowania działań z obszaru pomocy społecznej i polityki społecznej
PSO_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podejmowania aktywności w grupach i w instytucjach z zachowaniem zasad przedsiębiorczości i uwzględnieniem wrażliwości społecznej
PSO_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do refleksyjnego i odpowiedzialnego korzystania z wiedzy niezbędnej do świadczenia pracy socjalnej
PSO_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do twórczego wykonywania ról zawodowych i odpowiedzialności za wykonywane zadania
PSO_K1_U01	Absolwent/ka potrafi samodzielnie korzystać z wiedzy naukowej przydatnej w świadczeniu pracy socjalnej
PSO_K1_U02	Absolwent/ka potrafi stosować metody pracy socjalnej w pomocy jednostce, rodzinie, grupie, społeczności oraz samodzielnie prowadzić diagnozę w obszarze działań pomocowych
PSO_K1_U03	Absolwent/ka potrafi opracowywać strategiczne dokumenty i projekty socjalne służące profilaktyce i rozwiązywaniu problemów społecznych
PSO_K1_U05	Absolwent/ka potrafi właściwie interpretować i stosować w praktyce przepisy prawne dotyczące zasad udzielania i organizacji pomocy społecznej w tym pracy socjalnej
PSO_K1_U11	Absolwent/ka potrafi pracować przyjmując różne role zawodowe istotne dla pracy socjalnej
PSO_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie charakter zawodu pracownika socjalnego i zakres działalności zawodowej; pojęcia z zakresu etyki pracy socjalnej, jej uniwersalne cechy oraz kodyfikację etyki zawodowej w Polsce i na świecie
PSO_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu podłoże teoretyczne pracy socjalnej, teorie, metody/techniki/modele pracy socjalnej, rozumie zasady ich stosowania w działalności praktycznej
PSO_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu pojęcia, koncepcje teoretyczne, podstawy metodologiczne oraz najważniejsze wyniki badań obszarów stanowiących podłoże i otoczenie pracy socjalnej oraz zna i rozumie podstawowe źródła literaturowe tego obszaru wiedzy
PSO_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie składowe procesy diagnozowania problemów społecznych i zasobów umożliwiających zmiany
PSO_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu różnorodne determinanty indywidualnych i zbiorowych zachowań oraz złożoność problemów jednostek i grup społecznych wraz z ich wzajemnymi uwarunkowaniami, oraz reguły zmian społecznych
PSO_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie zasady wprowadzania zmian społecznych, poprawy funkcjonowania społecznego jednostek i grup oraz zasady konstruowania strategii i projektów socjalnych